

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 39.

V Mariboru 29. septembra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča

19. t. m. so Prusi mesto Pariz popolnoma obdali. Pri Seeaux-u so Prusi on isti dan prišli do ene divizije generala Vinois-a, katero so pobili in ji vzeli 7 kanonov in vjeli 1000 Francozov. —

20. t. m. je bila bitva pri Bisson-u, pri kateri so Prusi in Bavarci sicer zmagali, zgubili so vendar strašno mnogo ljudi. — 19. t. m. je bila trdnjava Toul spet zlo napadljena, napad je vendar takrat bil še srečno odbit. Pri napadu 22. t. m. se je trdnjava vendar morala podati Prusom, kateri so tukaj vjeli 109 častnikov, 2240 mož, 120 konjev 197 bronastih kanon, 3000 pušek in sabelj, in zvon tega še mnogo municije in živeža. Če premislimo, da so Nemci napadali z 18.000 moži to trdnjavo, katero je branilo samo 2000, se moramo res čuditi, da se je tako dolgo držala in večkrat Pruse z veliko zgubo odbila.

Od 19. do 20. t. m. je bil Favre pri Bismarku, pogovarjala sta se zastran pomirja. Bismark je tirjal, naj Francoska pred vsem drugim da Prusom trdnjave Strassburg, Toul in Verdun, da se bode tako pruska armada lože z živežem oskrbovala. Ta predlog pomirja je francoska vlada 23. t. m. zavrgla. Prusi so zapustili kraje ob zgornjem Renu, kder so Francozi zopet začeli nabirati novince.

V južni Francoski se nabira nova francoska armada, in piše se, da je že 450.000 mož močna, in bode zedinjena z mobilci in prostovoljci presegla en milijon vojakov. Če se bodo tedaj Parizarji le en mesec držati mogli, dobijo zadost pomoči iz juga in zahoda. Sploh se iz vseh krajev Francoske poroča, da je narod strašno razdražen proti Prusom, vse kriči za orožjem, vse se hoče bojevati s sovražnikom, na kmetih se zbirajo že orožene trume, ki so že večkrat napadle z uspehom posamezne pruske krdele.

Iz Metz-a se je po drugem balonu zvedlo, da je Bazai-nova armada še dobro oskrbljena, in da ne misli se še podati. — V Pithiviers-u je zmirom 3000 Prusov.

22. t. m. je kralj imel glavni kvartir v Meaux-u, princ Albert v Brunoy-u, prestolni princ v Fontenbleaux-u, prestolni saksonski princ v Bezon-u in general Vogel v Choissy-le-Roy-u. —

23. t. m. je bila med Pontoise in Isle Adam velika bitva, in na večih krajih so se kmetijske oborožene trume dobro bojevale z pruskimi krdeli.

Skorej vsa nemška armada je zdaj združena krog Pariza, in francoska krdela jo napadajo od zunajnih in od mestne strani; kar se prav za prav godi, se skorej celo ne more zvedeti, ker vsi telegrafi so poškodovani.

Na bojišču je že začela strahovito gospodarovati živinska kuga, in se je zadnji čas tudi že preselila v Nemško, celo do Berolina, tako, da Nemci nimajo več živeža. Uzrok kuge je slabo oskrbovanje živine, ki se pošilja na bojišče. Kuga in lakota so bili skorej vsikdar gotovi posledki velikih vojsk.

22. t. m. je divizija Ouduy-ja napadla Pruse pri Billej-uif-u ter jih je popolnoma odbila in odgnala.

Prusi so zadnje dni zgubili pri Parizu 10.000 mož, 10 kanonov in dve mitrelezi.

Trdnjava Strassburg se je Prusom podala.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Vino iz sadja.

Dobro sadje ne daja samo veliko okusnega in zdravega živeža, temuč tudi prijetno in hladivno pijačo, ktera pri hiši veliko odrine, pa se tudi lahko dobro prodá.

Kdor hoče iz sadja dobro vino narediti, mora vediti, da le pusto, trdomečno in nežlahno sadje dobro vino dá, kakor tepke, drobnice, lesnike itd. Bolj ko je žlahno in vodeno sadje, slabeje vino je iz njega in manj časa se da brniti, kakor se tudi godi s pravim vinom od žlahnega grozdja.

Da bo vino iz sadja prijetnega okusa, mora imeti obilno sladkorja, pa tudi primerno kisline. Dober jabelčnik se naredi iz sadja, ki se mu „zimsko“ pravi; hruškovec pa iz sadja jesenskega. Tako vino trpi dve do tri leta, če se večkrat pretoči. Letna jabelka dajo slabeje vino; zato pa ta pijača ravno prav pride, ker je vročine in žeje veliko, in se torej brž povžije.

Najboljši jabelčnik se naredi iz žlahnega sadja od sledečih plemen: žlahni boršič, kratkopecelj sivi, zlati angleški hruščevar, velki bob, gazdonek itd.

Najboljši hruškovec pa se dela iz teh: tepka šampanjka, velika vinka in več drugih.

Ravnanje s sadjem za vino.

Tudi sadje, iz kterega se vino dela, mora biti popolnoma zrelo in se v lepem vremenu orestiti in spraviti; le letni sad se zamore nekaj dni pred obrati, da bo vino boljši.

Hrani se tako sadje na kupih pod milim nebom, ali v skednju ali pa na krnici, stiski ali stiskavnici, kakor je pri nas navada, ker je velika in prostorna, iz kterega se vino dela, nekaj časa, da se vodeni deli iz sadja izhlapijo, sladkorni pa pomnožijo; na tak način bo vino bolj dišeče.

Nekteri bistri sadjerejci svetujejo, da naj letni sad za vino na kupih poleži en teden, jesenski dva, zimski pa tri do četiri tedne; ta se zavoljo mraza z listjem, boljše pa ga je s slamo pokriti.

Letne in zgodnje jesenske hruške se morajo kmalo porabiti, ker dolgo ne obstojijo. Za en polnjak vina to je 5 veder avstrijskih, je treba 3 polujake sadja.

Tolčenje in stiskanje sadja za vino in jesih.

Kdar je sadje na kupu vgojeno, je pripravno za tolčenje. Če je kaj listja ali slame vmes, se mora odstraniti pa tudi prebrati, da gujilo in nagujito sadje stran pride. Tudi je prav dobro, če se sadje poprej v vodi osnaži, kakor krompir ali korenje, da ne bo blatno. Kdor pa iz tistega sadja ob enem jesih ali kis dela, mu ni treba tolike skrbi, ker je za jezih tudi gujilo sadje dobro.

Sadje se na krnici ali stiskavnici s pehmi stolče in zdrobi, potem pa stisne ali spreša, kakor grozdje. Kdor še hoče iz tropin jesih delati ali žganje kuhati, jih za vino le en ali dvakrat stisne, da še bolj sočnate ostanejo.

Za jesih se na tropine, ki se po krnici ali podu razgrnejo, vode nanosi, da se tropine skisajo; po tem se sprešajo ali stisnejo in jesih v sod spravi. V začetku je ta

„ljudra“ siromaškim ljudem za pijačo, potem pa se za jesih obrne.

Kdor ima stroj ali mašino, s katero se sadje v enake koščekke zreže, mu pehov ni treba, in delo neverjetno naglo iz pod rok gre. Take mašine veljajo 70, 90 do 170 gold. Nekatere mašine so pa tudi bolj proste in ne tako drage, treba jih je pa v snagi imeti, ker železni noži sicer zrijevijo. Tudi za režnje ali klojce so stroji taki, ki sadje lično in hitro v kose zrežejo, da so koj za sušilo, ti pa niso dragi.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

O pospešku vednosti, po katerih se s živino pametno ravna in živinoreja primerno opravlja.

Primerno oskrbovanje živinoreje, pametno ravnanje in reja živine, se da na kratko s temi-le načeli določiti:

1. Plemni bik ne smé imeti telesnih napak in poddedovanih bolezni; biti mora najlepšega in najboljšega zaroda in po velikosti in barvi plemni kravi enak, ki ga je storila; ne smé tedaj biti niti prevelik, niti premajhen. Plemnega bika slabe in dobre lastnosti se zarodijo na najmanj 80 telet in telic na leto, a kravine le na eno, kar nas živo uči, da je najbolj gledati pri zarodu na plemnega bika.

2. Plemna kravaa ali telic tudi ne smé imeti nikakoršnih napak; vrhu tega mora lepo izražena biti in mora dajati dosta vžitka.

3. Živali se ne smejo prej za plemo porabljeni, dokler niso čisto za ta posel sposobne; to se pa ravna:

a) po plemenu in rodu. Male živali se smejo prej — s poldrugim letom — za plemo vpotrebovati, večje kesneje — z dvema do poltretjim letom.

b) Po klaji. Dobro rejene živali, z obilo klajo, hitrejšo dorščajo in je moremo tudi prej za plemo rabiti. Napačna misel je, da je treba telico, precej ko bi rada, k biku gnati, češ, da bi se drugače več ne pojala.

Telica naj se tudi že eno leto vsak mesec poja, dokler ni dorasla, je ne smete k biku gnati.

Ako se pripeti, da se starša in čisto dorasla telica ne poja, je kriva ali kaka bolezen, ali pa slaba klaja, vrdevanje in mrzli hlev. Ako je slednje krivo, moraš telici več poklasti, jo v toplejši hlev deti in jej dati med kruhovo skorjo nekoliko španske muhe (kantaridke) za povžiti.

4. Kravo ali telico je treba k biku pustiti o priličnem času, ko pride spolni nagon, ki traja kacih 24 do 36 ur; nekako v sredi tega časa je najboljšo spustiti bika na-njo. Če se pa to zgodi prezgodaj ali prekasno, in če se krava ali telica od predaleč prižene, se često zgodi, da se ne ubreji. — Bika smeš k večemu na dve kravi ali telici na dan spustiti in ne zapored. Ako bik na dan več nego dvoje živinčet breji, mu seme upeša in krava jalova ostane.

5. Brejim kravam ali telicam je treba dobre, zdrave in obilo klaje dajati, da se tele v njenem truplu čvrsto razvije. Pokvarjena, slaba klaja, prehlajenjo in surovo vredovanje je krivo, da krava povrže, kar je gospodarju v veliko kvar.

6. Ko je krava ali telica že na tem, da stori, jo je treba samo pustiti, a ne teleta iz nje vleči. Če se pa pokaže, da po katerikoli napaki krava ne more storiti, povprašaj pametnega gospodarja ali pa živinskega zdravnika za svet. —

7. Tele mora obilo hrane dobivati; tedaj je treba tudi kravi, katero sisa, dosti poklasti; čem dalje tele kravino mleko pije, tem bolje in čvrsteje raste. Po deželah, ki so v kmetijstvu mnogo napredavale, dobivajo teleta tri mesece materino mleko in vrhu tega drobnega sena in ovsa. Ko se odstavi, dobiva tele krepkejše piče, ovsa, grahovice, lanenih krovajic in boljšega sena tako dolgo, da doraste.

Da žival krepka in lepa izraste ter je obilo vredna, je skrbno na to gledati, da se jej daje obilo in dobre hrane, da snažna ostane, da se prosto giblje in da se loči od drugzega spola živali, in sicer že s spoljenim prvim pol letom.

8. Kdor svoja goveda v hlevu redi ter jih ne goni na pašo, mora vselej in o pravem času skrbeti za dobro in obilo hrane; živina, kateri se slabo in neredno klade, ne donša ne le samo nikakoršnega dobička, ampak celo škode.

Živali je treba vsaki dan s črsto, dobro in čisto vodo

po njihovi potrebi napojiti; nezdrava voda je vzrok mnogoterih bolezni.

Živali moraš snažne ohraniti. Snažnost povišuje zdravje in obrani živali vesele, katerim tudi hrana bolje tekne in imaš več užitka od njih. Snažnost je polovica hrane.

Zarad tega je treba živino vsak dan lepo osnažiti, takisto tudi hlev, jasli in posodo, iz ktere pije. Skrbeti se mora tudi za steljo, da je nikdar ne zmaujka. V hlevu mora biti zdrav in črstev zrak, a toplota naj ne bode v hlevu večja od 12° po Reom. Prevetri tedaj vsak dan hlev in izkidaj gnoj. Kteri pa vsak dan gnoja ne izkidajo, morajo vsaj za to skrbeti, da se gnojica redno odtaka in v hlevu ne ostane preveč moče. Nastelji dobro in vrzi na gnoj ki pod živalmi še ostane, nekaj mavca (gipsa).

Velikost hleva mora biti številu živine primerna; v premajhnih hlevih ne morejo živali lagodno ležati, zrak se okuži, toplota nastaja prevelika in živina se vtudi. V prevelikih hlevih pa živina po zimi zmrzuje in potrebnješ več hrane, da morejo krvno gorkoto obdržati.

9. Na pašnik naženi le toliko živine, da se lahko nasiti in ne strada. Ubrani jo je treba prevelike vročine, dežju in snegu; zarad tega je treba zasaditi drevja, ali bolje napraviti podstreškov, kamor se lahko živina vmakne. Pripravljeno mora biti tudi dobro seno, da ni treba živine v slabem ali hudem vremenu in boleznih na pašo goniti. Na pašniku mora biti tudi dobre vode, sploh pa naj bode povsod snaga in red.

10. Živinorejec in oni, ki ima s živino opraviti (govedar) mora imeti ljubezen do živali; priden živinorejec in govedar ne bijeta živine, jo ne preklinjata, ampak jej strežeta, kakor dobri stariši svojim otrokom; molita celo za svojo ljubo živino, kajti pravični se usmili tudi svoje živine.

Kdor s živino grdo in surovo ravna, tudi z ljudmi drugače ravnati ne zna, in pri reji živine ni za rabo. Zarad varstva imetja je treba take suroveže od živine odpraviti. Zapoditi jih je treba in gosposki naznaniti da jih kaznuje, ter jim v spričevalo ali služebne bukvice zapiše, da niso sposobni živine vredovati.

Dopisi.

„Da se resnica prav spozná,
Naj čujeta se dva zvoná.“
Narod. prislov.

Iz Braslovč. V. — Prav čudno, rekel bi smešno novico je prineslo 37. št. „Slov. Gospodarja“ v naš trg, in oni dopisnik iz „Savinske doline“ si je pač po vsej sili hotel pridobiti ime „novičarja“, kajti on prinaša in trobi novice po svetu, kterih še dosedaj nobeden ni poznal in ktere so tedaj v resnici novice. Imajo pa tudi take novice pozitivno podlago, ali je nimajo, zato se omenjeni g. dopisnik, kakor je videti, ne briga veliko, in tako so tudi Braslovčani od njega prvokrat zvedeli, da so „Nemci in da otroci ondi niso slov. narodnosti“. Gosp. dopisnik mora imeti grozovite predsoko o našem trgu, kajti ko bi se bil le enkrat potrudil vanj, in bi bil tu ali tam s kakim tržanom govoril, ga morebiti tudi vprašal h kateremu narodu se prišteva, bi se bil pač lahko sam prepričal, ako ima kolikanj zdrave pameti, o publosti svoje trditve. G. dopisnik nas dalje kara, da se nam Braslov. zahteve Slovencev „nekako čudne in smešne zdijo“, in da so tržani „nekako hudi, a sami ne vejo zakaj, ker se slovenščina tako tišči v šole.“ Lahko bi g. dopisnika opominjal na Žavski tabor, kder so se ravno Braslovčani v prav obilnem številu zbrali in med drugim tudi to resolucijo sprejeli, naj se vpelje slov. jezik v šole, a ker bi mi nemara odgovoril, da se je to več iz radovednosti nego iz dobre volje zgodilo, hočem o tem molčati, in samo to navesti, da odkar se je v našo farno šolo namesto nemškega, slovenski jezik kot učni jezik vpeljal, se še dosedaj nobeden protest, niti od trga niti od soseske, niti od koga drugega ni oglašil, kar bi se bilo gotovo zgodilo, ko bi se Braslovčani šteli med Nemce; qui autem tacet, consentire videtur, ali po slovensko: molče so odobrili to dejanje. Dalje pravi g. dopisnik Braslovčanom, da „bi se radi šteli za kaj več“; ne vem prav, kaj si misli g. dopisnik, kakšni gospodje še hočejo Braslovčani biti, dostavi pa prav zaničljivo „a manjka jim prave omike. Vsaj niti nemški ne umejo“ itd. Potem takem g. dopisnik misli, da je znanje nemškega jezika k omiki neogiblivo potrebno! Sirote so potem Braslovčani; sedaj še

nemški ne umejo, kar je morebiti prvi temelj omiki koliko jim še potem v drugem oziru manjkati mora! Kdaj še tedaj pridejo do omike!? —

Da vsi tržani ne znajo nemški, kar sicer prav rad potrdim, dokazuje g. dopisnik z napisom neke gostilnice: „Gasthaus cum heiligen Kreite“. Očividno je, na kako slabih nogah je pri njem logika! Od enega napisa pa sklepa na celi trg, kakor da bi nemara bili vsi tržani oni napis delali!

Naj še samo povem, da je oni oštir, Čeh po rodu, ta napis iz Celja dobil, tako da se nam celjska učenost iz te deske nasproti smeblja, akoravno bi se ne upal trditi, da Celjani zarad tega ne znajo nemški!

Drugokrat bi prosili g. dopisnika iz „Savinske doline“, le resnice po časnikih govoriti.

Eden Braslovčanov.

Iz Cvena pri Ljutomeru 26. septembra. Ne zameri dragi „Slov. Gospodar“, da nekoliko pozno prikorkam in še le po 14 dnevih poročam o lepi veselici, ktero smo imeli tukaj 11. t. m. Mislil sem, da bode kako bolj izurjeno pero našo izvrstno veselico popisalo. Ker se še vendar dozdam noben drugi rodoljub, katerih je bilo dosta nazočih, dozdam ni hotel potruditi, da bi vzel košček papirja in ga popisal s tem, kar se je pri nas 11. t. m. lepega godilo in tvojim bralcem priobčil to narodno veselico, hočem to jaz ubogi kmetič po mogočnosti storiti.

Zjutra smo se podali v Ljutomer, poslušat Miklošičeve maše, ktera se je pela tako izvrstno, da je res vse ljudstvo navdušila. Bil pa je tudi nazoči skorej celi pevski zbor mariborskih dijakov, in ta je tukaj res zvonredno dobro peval. Nazočih je tukaj bilo že mnogo dijakov ki so prišli tudi iz oddaljenih krajev. Po maši je bil skupni obed, pri katerem so se čule prav lepe napitnice. Po obedu so se zbrali pevci in drugi vsi na sred trga in so tamo pevali stoječi krog lepe zastave slovanske pesmi. Še le okoli druge ure popoldne so se podali dijaki v lepem redu proti Cvenu, in ko so prišli na pol pota, so jim prijahali nasproti cvenski kmetijski fantje z zastavami, ter so jih prijazno pozdravili in spremljali v vas. Možnari so pokali, ljudstvo okol lepo okinčanega odra je kričalo navdušeno „Živeli!“ Ljudi je bilo toliko zbranih, kakor na taborih, in govorniki so nas z lepimi govori razveselili in podučevali. Posebno dobro je govoril g. Božič kmet iz Radoslavec, in je prav lepo dokazal, kako nam je potreben slovenski jezik v šolah in uradih in kako se nam godi velika krivica po tem, če se ne uraduje slovenski v naših uradih. Dalje je tudi izvrstno govoril nek Horvat, dubovnik, ki je lepo dokazal, da se mi Slovani med seboj lahko razumemo in celo lože kakor različni Nemci, in kako lažljivo Nemškutarji trdijo, da Slovenci in sploh Slovani nikamor ne moremo priti s svojim jezikom. Ko so nas taki in enaki govori najbolj razveseljevali in smo prav živo in navdušeno klicali „Živeli“, se začuje naenkrat od zgornje strani bobnanje; vse na enkrat omolkne, vsi gledamo na ono stran od koder pride bobnanje, in že smo mislili, da pridejo Prusi po želji naših nemškutarjev nas ponemčevati, ko naenkrat zagledamo črste rodoljube iz Veržeja. Prišli so kot strelici oblečeni nas počastit. Vrzenskih tržanov ni potrebno več hvaliti, vsak, ki jih pozna, dobro vé, da so vrli iskreni rodoljubi, da se povsod potegujejo za narodnost in da v vsem pripomagajo širiti slovensko čast, ker pri vsaki volitvi stojijo kakor skala na narodni stranki in kder le morejo, se vdeležijo vsikdar prav obilno vsake narodne veselice. Živeli Vrzenski tržani!“

Okolo sedmih so se dijaki in drugi gospodje, ki so prišli iz Ljutomera, spet poslovili, ker se je bilo bati dežja. Mi pa smo se še dalje po mogočnosti veselili, pevali narodne pesmi in obžalovali, da je veselica tako kratko trajala; vsak je izrekel željo, da bi se enake veselice naj napravile vsako leto na kmetijah, ker bi gotovo zbujale mnoge pospane kmete in krepčale naše narodnjake.

Dijaki so v Ljutomeru napravili mal ples, pri katerem so sami lepo godli in se veselili do drugega jutra.

Hvala vsem, ki ste nam tako lepo veselico napravili.

Cvenski kmet.

Iz Trsta. 21. t. m. je prišel brzojav iz Rima, ki je naznanil, da so Italijani Rim vzeli, to je tukajšne Italijanissime tako razveselilo, da so začeli v mraku po svojih oknih svečavo napravljati, množica uličnih malopridnežev se je začela na povelje plačanih ljudi po trgih vlačiti, republikoljubni šunder delati in kričati „eviva Italija unita, republika,

Garibaldi“ itd. Policija in vojaki so morali z orožjem množico poditi. Pri tej priložnosti so se fakini oboroženim so predstavljali in sicer s kamenjem tako, da je bilo mnogo ranjenih; mnogo so jih pa zaprli. Tukajšni tako imenovani liberalni list „Cittadino“ se je jako hudoval čez policijo in beriče, ker so obvarovali, da se ni zgodila večja nesreča, in ni prelilo več krvi, kar bi se bilo gotovo po laški šegi zgodilo. Če bi se bilo tukaj od slovenske stranke, na slovenski domači zemlji, kaka taka ovacija napravila, bi „Cittadino“ in „Triesterca“ tak brup vzdignila, da bi izobraženi ljudje, ki naših razmer ne poznajo, mislili, da smo sami divjaki. Mi Slovenci na obalah Adrije, pa hočemo stati za domovino in cesarja kot kraške skale in braniti meje z našo krvjo. Mi se bomo branili, bomo branili Trst in tržaško okolico kot našo pravo lastnino, lastnino Slovencev. — Dokler bo Avstrija obstala — Bog nam jo ohrani! — bode Trst in njegova okolica avstrijska. Če pa bi se res Avstriji nesreča pripetila, bode ravno Trst tisto jabelko, za ktero pojde, za ktero se bomo Slovenci in Slavjani potegovali. Mi Italijanom zedinjenje privoščimo, ali Trst jim nikakor ne gre in ga tudi ne smejo dobiti. Če tukajšni Italijani, ki tako zelo vlečejo v Italijo proti jugu, po sili hočejo biti združeni z drugimi Italijani naj grejo tamo, mi jih ne zadržavamo in jih tudi ne bomo nikdar zadrževali.

Politični ogled.

Gospodska zbornica je po Šmerlingovem nasvetu sklenola, naj se odgovori na prestolni govor z adreso. V odbor za izdelanje osnove adrese je izvoljena večina nemških ustavovercev, torej že lahko naprej vemo, kaka bode ta adresa. —

Državni zbor na Dunaju je imel spet 26. t. m. sejo, v kateri se je taki iz početka pokazalo, da imajo federalisti večino, ker dva predloga poslanca Rechbauerja sta padla. Rechbauer je namreč najprej predložil, naj se volitev predsednika tako dolgo odloži, dokler ne bodo nazoči tudi česki poslanci. Ta predlog je padel sicer samo z enim glasom, ali padel je vendar. Poslanec Mayerhofer je potem prav ostro kritiziral vladino postopanje proti Čehom. Predsednik se je volil in sicer je izvoljen Hopfen z 131 glasi od oddanih 180 glasov za predsednika, Vidulič z 112 glasi za drugega podpredsednika in grof Kuenburg z 110 glasi za drugega podpredsednika. Pascotini je potem postavil nujni predlog, naj se prestolni govor odgovori z adreso do cesarja, predlog je obveljal in volilo se je 15 poslancev v adresni odsek.

Rechbauer je izrekel, da se ustavoverni ne morejo puščati v bistveno obravnavanje vladinih predlogov, dokler se ni vse mogoče storilo, da bi tudi Čehi morali priti v državni zbor, in je postavil nujni predlog, naj se vlada nagovori, da se naj državni zbor tako dolgo odloži, dokler ne bodo v njega prišli tudi Čehi. Nujnost tega predloga se je zavrgla in predlog bode šel navadno pot delavnega reda.

Tirolski, kranjski, tržaški, goriški in bukovinski državni poslanci so ustanovili klub med seboj, kteremu predseduje baron Giovanelli, Poljaki pa so sami za-se — zmirom isti. Čehi so zarad nemilostnega sprejetja svoje adrese pri cesarju zelo razdraženi. „Pokrok“ pravi, da se Čehi ne strašijo boja na življenje in smrt. Pri cesarju je imel Leo Thun še posebno avdijencijo, ki je trajala nad pol ure. Zarad tega se je bati, da bi česki veliko-posestniki vendar utegnoli voliti v državni zbor. Temu nasproti kličejo česki časniki: Živela deklaracija s plemstvom ali brez plemstva.

Na adreso českega deželnega zbora je te dni cesar odgovoril, sicer prav milostno, ali zahteva vendar odločno, da se naj volijo državni poslanci. Danes t. j. 29. septembra ima česki deželni zbor spet sejo, v kateri se bode prej ko ne, ostro govorilo o odgovoru na cesarjevo pismo.

Vezdajna francoska vlada je hotela napraviti mir s Prusi prej, ko bi se Pariz oblegal, zastran tega se je francoski minister Favre podal k Bismarku in se je z njim pogovarjal zastran pomirja, ker je vendar ošaben Bismark preveč zahteval, se nista pogodila, in na to je francoska vlada razglasila ta-le oklic: „Francoska! Pred obleganjem Pariza je hotel Julés Favre videti Bismarka, da bi spoznal razpolaganja sovražnikova. Sovražnik je to-le izrekel: Pruska se hoče dalje vojevati in ponižati Francosko do države druge vrste. Pruska hoče imeti Elsas in Lothringen do Metz-a po pravo vojne pridoblte. Prusko se predrzne, predno pomirje

dovoli, tirjati predajstvo Strassburga in vsega Mont-Valeriana. Pariz strašno razkačen, bi se rajše v svojih razvalinah pokopal. Na tako predrzne tirjatve se odgovarja le z bojem do zadnjega.“ Francozi se bodo zato še dalje bojevali in Bog vé komu bode k slednjemu še sreča poslužila.

Pruski vladni list je prinesel dve Bismarkovi pismi zastopnikom severne nemške zveze na tujih dvorih. Bismark dokazuje v teh pismih Evropi, da ne bode drugače miru, če Prusija ne vzame Francoski Elsas in Lothringskega kot poročstva. Dalje pravi Bismark, da se Nemško ne bode v notranje zadeve na Francoskem vtikalo, da pa je zdaj formalno samo Napoleonova vlada veljavna. Strassburga in Metzja je treba Nemčiji kot brambe proti Francozom, kateri jih imajo le za ofenzivo.

Rim so Italijani 20. t. m. po kratkem bojevanju vzeli. S tem je rešeno važno evropsko vprašanje, italijansko edinstvo. Papeževa armada se je branila le malo časa, potem pa je prišlo papeževo povelje, da se mora bela zastava na baterije postaviti, in tako se je Rim podal. Ali bode zdaj italijanska vlada srečnejša, da je sv. očetu vzela deželo, ktero so papeži že više tisoč let imeli, to bode še le prihodnost učila. „En krivičen krajecar sto pravičnih sné“, pravi stari pregovor.

Italijanska vlada zagotavlja, da hoče papežu pustiti popolno samostojnost in svobodo v njegovem duhovniškem delokrogu, svari pa tudi vse italijanske škofe soper vlado in za papeževo posvetno oblast delati.

Dalje se poroča iz rimskega, da bode 2. oktobra t. l. glasovanje naroda (plebiscit) zavolj vladne menitve. — V Rimu se je že osnovala začasna vlada. — Italijani bi gotovo najrajše glasovali za republiko, če ne bi tega branili bajoneti. —

Italijani so zgubili v boju pri Rimu samo 21 mrtvih in 117 ranjenih. Papeževe vojske je vjete 10.000 mož. Tujci, ki so pri papeževi vojski bili, se bodo poslali domu.

Ruska vlada se zlo oborožuje, in pravi se, da ne bode nikakor dopustila, da bi si Prusi aneksirali francoske dežele.

Novičar.

(Cesar v Gradcu) je dal za tamošne uboge 1500 gld., in še dalje manjše svote, ki so namenjene za razne dobre namene.

(Desetice od leta 1848—1849) še veljajo samo do konca septembra t. l.

(Kranjski učitelji) so uredili in napravili v Ljubljani prav zanimivo razstavo šolskih učnih pripomočkov brez vstopnine. Glavna hvala gre učiteljem gg. Stegnarju in Lapanjetu. Razstava je jako podučljivo sestavljena in je lep korak napredka v učiteljskem življenju.

(Imenovanje.) Minister bogočastja in uka je imenoval Franca Korp-a, profesorja v Celju in g. Alojza Siess-a, suplenta v Gradcu, za profesorja na gimnaziji v Mariboru. Prof. Ed. Hoffer-ja za prof. više dež. realke v Gradcu.

(Vrlega rodoljuba in sadjorejca) nam je 22. t. m. vzela spet neusmiljena smrt. Umrli je namreč Bizjak Matija, še le 22 let star sin posestnika Mihala Bizjaka na Pečavju Teharske župnije. Rajnik je bil iskren rodoljub in izvrsten sadjorejec iz kmetijske šole v Gradcu, bil je obdarovan s svetinjo zaradi svojih zaslug v sadjoreji. Bog mu daj večni mir.

(Slovenska učilišča.) Dunajske novine so prinesle glas, da se bode spremenila novomeška gimnazija v državno gimnazijo — dozdej je bila v rokah očetov frančiškanov — spodnja gimnazija v Kranju pak v realno gimnazijo, obe z slovenskim učnim jezikom. Čas bi že bil, da bi se kaj takega storilo, pričakujemo še vendar uradno razglasenje.

(Pruski general Steinmetz) je moral zapustiti armado in je imenovan za poglavarja v Poznanju.

(G. Ludovik Ravnikar) znan rodoljub in bivši deželni poslanec, ki je bil lani prestavljen v Ljubno, je zdaj spet prestavljen k deželni sodniji v Ljubljano. Tako je prav; domače ljudi, ki so popolnoma zmogni slovenskega jezika, potrebujemo v naših domačih uradih. Zdi se, da se bodo vendar začele vladi zastran tega oči odpirati.

(G. Matija Majar) znan slovenski pisatelj in jezikoznanec, je dobil na ponudbo službo profesorja za latinski jezik v Odesi, plačilo je 2000 rubljev.

(Kmetijski tabori.) Kranjska kmetijska družba napravi

letos tri kmetijske tabore, t. j. očitne shode, na katerih se govori samo o kmetijskih zadevah. Prvi teh shodov je bil v nedeljo 25. t. m. v Postojni; drugi bo 2. oktobra v Senožečah, tretji pa 9. oktobra v Bistrici.

(V Trstu) so Italijanissimi napravili cestni brup, ko so namreč zvedili, da so Italijani vzeli Rim, in so hoteli mesto prisiliti, da bi razsvetilo na veselje, da je Rim postal glavno mesto Italije. Na policaje, ki so delali mir, so lučali s kamenjem. Italijanski konzul je razsvetil svoja okna pod kterimi je zbrana drhal slavoklicala italijanski republiko.

(Razstava v Gradcu) še bode trajala do 15. oktobra, kdor je še ni videl, naj je gre gledat, saj mu ne bode žal za denar, ker videl bode marsikaj lepega in koristnega, posebno za gospodarje so tamo izložene prav zanimive stvari. Naš izvrsten rodoljub in gospodar g. Dominik Čolnik od sv. Benedikta v „Slov. Gorici“ je spet izložil svoje lepe pridelke vseh vrst in s tim spet svetu pokazal, kaj zamore umen in marljiv slovenski gospodar. Prav je tako; žeteti bi samo bilo, da bi več slovenskih gospodarjev posnemalo Čolnika, saj imamo mnogo pridnih gospodarjev.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	š.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	70	4	60	5	—	4	60
Rži	3	30	3	65	3	80	3	80
Ječmena	3	—	3	—	3	50	3	30
Ovsa	1	80	1	80	2	20	2	—
Turšice (koruze) vagan	3	90	3	90	3	50	3	60
Ajde	2	80	2	80	3	50	2	30
Prosa	2	80	2	40	3	50	2	50
Krompirja	1	30	1	10	1	10	1	20
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	28	—	26	—	28
Svinjetine črstve funt	—	30	—	27	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18" "	—	—	6	50	6	20	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	50
" 18" "	—	—	4	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" " mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	15	1	60	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	—	1	50	1	—	1	50
" " za steljo	85	1	—	—	0	70	1	—
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 9 fl. 93 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.75.

Narodno drž. posojilo 66.70.

Loterijske srečke.

V Gradcu 24. septembra 1870: **2 14 66 30 17**

Prihodno srečkanje je 8. oktobra 1870.

Št. dež. realna gimnazija v Ptujju.

Vpisovanje dijakov v prvi in drugi razred bode dne 29. in 30. septembra t. l.

Ravnateljstvo.

Pisarnica

dr. Sernec-a

(3) v

Mariboru

se nahaja odsihmal na oglu poštno- in graške ulice,
v Srebre-tovi hiši, št. 17.